

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра **Фінансового менеджменту та фондового ринку**
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ” _____
_ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Корпоративні фінанси
(назва магістерської програми)

на тему: **«Кредитно-інвестиційний потенціал банківської системи України та його використання»**
(назва теми)

Виконавець:
студентка факультету ФБС
Ісайко Ксенія Юріївна -
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., ст. викл.
(науковий ступінь, вчене звання)
Астахова Наталія Ігорівна -
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

АНОТАЦІЯ

Ісайко К.Ю. «Кредитно-інвестиційний потенціал банківської системи України та його використання»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
(шифр та назва спеціальності)
професійного спрямування «Корпоративні фінанси»
(назва магістерської програм)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглянуто теоретичні засади інвестування, сутність, зміст та форми банківських інвестицій та інституційні основи інвестиційно-банківської діяльності, її складу та формування системи управління. Здійснено класифікацію методів управління інвестиційним портфелем банку. Охарактеризовано сучасний стан та особливості розвитку українських банків і на цій основі визначено шляхи формування інвестиційної банківської діяльності з обґрунтуванням місця і ролі комерційних банків;

Надано загальну характеристику діяльності банку АТ КБ «Приватбанк». Проаналізовано фінансовий стан банку АТ КБ «Приватбанк». Здійснено оцінку управління інвестиційним портфелем банку АТ КБ «Приватбанк». Надано модель оптимізації кредитного портфеля за умов ризику щодо платоспроможності позичальників.

Виявлено, що на ефективне інвестування капіталу банку впливає безліч факторів, від впливу яких залежить фінансовий стан банку. Запропоновані напрямки вдосконалення ризик менеджменту та підвищення ефективності інвестування.

Ключові слова: інвестиції, кредит, ризик менеджмент, ліквідність, фінансові ресурси, банк, ефективне використання, депозити.

ANNOTATION

Isaiko K "Credit and investment potential of the banking system in Ukraine and how it is used"

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty
«072 Finance, Banking and Insurance» under the master's program «Corporate finance»
(code and name of the specialty) (title of master program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

The work considers the theoretical principles of investment, the essence, content and forms of banking investments and the institutional foundations of investment banking. It's composition and the formation of the management system. The classification of bank investment portfolio management methods is carried out. The current state and peculiarities of the development of Ukrainian banks are characterized. On this basis the ways of formation of investment banking activity with the substantiation of the place and role of commercial banks are determined;

The general characteristic of activity of bank of JSC CB "Privatbank" is given. The financial condition of the bank JSC CB "Privatbank" is analyzed. The investment portfolio management of the bank JSC CB "Privatbank" was assessed. The model of loan portfolio optimization under conditions of risk in terms of solvency of borrowers is given;

It was found that the effective investment of the bank's capital is influenced by many factors, the influence of which determines the financial condition of the bank. The directions of improvement of risk management and increase of efficiency of investment are offered.

Key words: investments, credit, risk management, liquidity, financial resources, bank, efficient use, deposits.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ У СИСТЕМІ РЕПРОДУКТИВНИХ ВІДНОСТИН	6
1.1. Теоретичні засади інвестування.....	6
1.2. Сутність, зміст та форми банківських інвестицій.....	12
1.3. Інституційні основи інвестиційно-банківської діяльності.....	19
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ.....	26
2.1. Інвестиційний потенціал АТ КБ «Приватбанк»: джерела та передумови формування.....	26
2.2. Ліквідність Приватбанку і класифікація портфеля цінних паперів.....	36
2.3. Особливості формування інвестиційного потенціалу АТ КБ «Приватбанк» у контексті залучення заощаджень населення.....	43
РОЗДІЛ 3. ПОРТФЕЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ФОРМА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	51
3.1. Ризики портфельного інвестування та методи їх зниження.....	51
3.2. Оптимізація кредитного портфеля за умов ризику щодо платоспроможності позичальників	57
3.3. Пропозиції покращення управління інвестиційної діяльності банків України.....	63
ВИСНОВКИ.....	69
Список використаних джерел.....	72
Додатки.....	77

ВСТУП

Актуальність теми: Банківська діяльність належить до вагомих чинників розвитку ринкової економіки, тому дослідження її місця, ролі і перспектив у реалізації державної політики економічного зростання є вельми актуальним. Додаткової актуальності цій темі надає необхідність аналізу взаємодії економічної системи та її банківського сектору в умовах циклічності розвитку, глобалізації цілей та наростання світової фінансово-економічної нестабільності, зокрема, з проєкцією на нинішні реалії в Україні.

Саме активізація інвестиційного процесу є тією головною складовою економічних вимог, котрі покликані забезпечити подальші реальні зрушення в економічній структурі суспільства, перехід економіки на якісно інший рівень індустріального розвитку та інвестиційний тип відтворення, підвищити рівень вітчизняної продукції і її конкурентоспроможність на світовому ринку. Без здійснення економічних перетворень неможливо підвищити ефективність вітчизняної економіки і на цій основі вирішити найгостріші соціальні проблеми, що накопичилися протягом багатьох десятиліть, а за роки реформ та війни - набули катастрофічних розмірів.

Розглядаючи кредитно-інвестиційний потенціал банківської системи України в даній роботі були використані матеріали авторитетних відомих вітчизняних спеціалістів, таких як І. А. Бланк, Д. М. Гладких, Б. В. Губський, К. Г. Зуллас, О. В. Мертенс, А. М. Мороз, Л. І. Нейкова, А. А. Пересада, М.І. Савлук, а також на праці російських вчених - М. І. Бірмана, О. М. Буреніна, Є. Ф. Жукова, В. І. Колеснікова, Я. М. Міркіна, В. С. Торкановського, А. А. Фельдмана та інших. Для висвітлення питань моделювання, формування та управління портфелем цінних паперів комерційного банку використовувались концептуальні положення сучасної інвестиційної теорії економістів Заходу Дж. Вільямс, М. Гордона, Дж. М. Кейнса, Г. Марковіца, П. Массе, Дж. Тобіна, Д. Сінкі, В. Шарпа.

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є розробка методичних засад функціонування інвестиційного ринку України на сучасному етапі з визначенням місця і ролі комерційних банків, у тому числі - конкретних механізмів, форм і методів стимулювання їх інвестицій. Досягнення цієї мети включає узагальнення теоретичних матеріалів як українських, так і зарубіжних авторів. Використана достатня кількість поточної практичної інформації, законодавства і нормативних документів. У роботі можна виокремити такі задачі:

- дати оцінку сучасного стану фондового ринку з точки зору визначення його привабливості для інвестора;
- виявити зміст банківських інвестицій та обґрунтувати перспективи розвитку можливих типів фінансових інститутів інвестиційних банків на ринку інвестицій;
- охарактеризувати сучасний стан та особливості розвитку українських банків і на цій основі визначити шляхи формування інвестиційної банківської діяльності з обґрунтуванням місця і ролі комерційних банків;
- дати оцінку ресурсній базі й визначити потенціал кредитно-інвестиційної діяльності банків України на найближчу перспективу; - визначити поняття прямих і портфельних інвестицій, а також особливості інвестиційної діяльності комерційних банків;
- розглянути діючі методи оцінки інвестиційної привабливості цінних паперів;
- охарактеризувати портфельні інвестиції комерційного банку, ризики портфельного інвестування, а також можливі методи їх мінімізації;
- визначити напрямки зниження ризиків, що супроводжують банківську інвестиційну діяльність;
- обґрунтувати коло завдань щодо вдосконалення економіко-організаційного, математичного й інформаційного забезпечення моделювання інвестиційного портфеля банку.

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процеси кредитно-інвестиційної діяльності банків України в період глобалізації та діджиталізації економіки.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади розвитку інвестиційної діяльності українських банків, тенденції та формування структури банківських активів і пасивів, взаємозв'язки інвестиційних аспектів банківської діяльності зі станом реального сектора. А також формування й управління портфелем цінних паперів банків, ризики інвестиційної діяльності комерційного банку.

Методика дослідження базується на положеннях теорії ринкової економіки, наукових працях вітчизняних і зарубіжних авторів з питань економіки, менеджменту, маркетингу, фінансів, банківської справи, аналізу, обліку та інших дисциплін.

Фактологічну основу роботи складають законодавчі та нормативні акти, постанови Національного банку, що регулюють діяльність банків, офіційні матеріали Національного банку України, річні звіти АТ КБ «Приватбанк», наукові праці вітчизняних і зарубіжних економістів, присвячені проблемам здійснення банками інвестиційної діяльності.

ВИСНОВКИ

Комерційні банки як особливий фінансовий інститут грають важливу роль на ринку цінних паперів. Інвестиційна діяльність банку являє собою сукупність практичних дій по вкладенню вільних грошових коштів в різні цінні папери з метою отримання доходу і підтримки ліквідності. Використання комерційними банками цінних паперів розширює їх можливості щодо організації грошово-кредитних відносин, підсилює ринковий характер їх діяльності.

Як показав аналіз, на українському ринку цінних паперів в цілому були закладені певні умови для інвестиційної діяльності банків. Модель українського ринку цінних паперів, є моделлю європейського типу і не містить кардинальних заборон, які можуть перешкодити інвестиційної та іншої діяльності комерційних банків на ринку цінних паперів. Комерційні банки є повноправними учасниками українського ринку цінних паперів. Однак модель українського ринку цінних паперів розвивалася вкрай однобічно, в ній переважав сектор державних цінних паперів.

Встановлено, що перспектива інвестиційної діяльності банків в Україні пов'язана із залученням заощаджень населення. Для збільшення привабливості організованих форм заощаджень у національній валюті запропоновано створити і переорієнтувати діючі інвестиційні фонди на широке залучення доходів у сферу нагромаджень під чітко визначені майнові гарантії держави. І хоч останні роки банківська система України очищується від так званих «ненадійних» банків, запропоновано головні напрямки у стратегії використання інвестиційного потенціалу заощаджень населення:

- забезпечення умов зростання заощаджень населення (розробка розумної політики доходів та оподаткування);
- вироблення на законодавчо-правовій основі комплексу заходів для забезпечення гарантій-вкладів населення;

- створення системи залучення заощаджень населення (довготермінових ресурсів) в інвестиційну сферу.

Комплекс перелічених заходів дозволить наростити обсяги заощаджень населення в довгостроковій перспективі та прискорити процес їх трансформації в інвестиції, що, врешті-решт, підвищить показники соціально-економічного розвитку України.

Запропоновано класифікацію ризиків портфельного інвестування і показано різноманітність методів їх оцінки. Комерційному банку, як одному з головних інвесторів, властиві всі типи інвестиційних ризиків. Особливість кредитної установи в тому, що вона має додатковий тип несистематичного ризику, - не властивий іншим інституційним інститутам, - ризик втрати ліквідності свого капіталу, тому що джерелом інвестицій у цінні папери можуть бути власні ресурси банку, або ресурси, залучені на довготермінову перспективу. В умовах нестабільної ситуації можливість залучити інвестиційні ресурси для банку обмежені, купуючи цінні папери на довготермінову перспективу, банк терпить ризик за незбалансованості своїх активів з пасивами щодо терміну й характеру процентних ставок.

Аналіз умов функціонування ринку цінних паперів показує, що його модель є моделлю ринку, що розвивається. Нестабільність економічної та правової ситуації на українському ринку цінних паперів викликає високу ризиковість практично будь-яких цінних паперів, в тому числі і державних. Важливим є вибір банком вірною інвестиційної стратегії та методів її реалізації. Звісно ж, що сьогодні найбільш прийнятною для українського банку є помірно-консервативна стратегія. Звісно ж, що завдання формування оптимального портфеля цінних паперів повинна включати чотири етапи:

- 1) відбір на основі прогнозу фінансових інструментів для формування портфеля і визначення обмежень;

- 2) розрахунок нижньої і верхньої меж інтервалу очікуваної прибутковості для безлічі різних варіантів портфеля, який формується з певної множини фінансових інструментів;
- 3) розрахунок, для кожного значення очікуваної прибутковості з допустимого інтервалу оптимального портфеля, відповідних значень можливої і середньої доходностей для вибору тієї чи іншої структури портфеля цінних паперів;
- 4) пошук оптимальної структури формованого портфеля з урахуванням вимог щодо диверсифікації ризику.

Отже, для того, щоб банки включались в активну інвестиційну діяльність, необхідно створити умови, за яких банки були б застраховані від невиправданого ризику. Відповідно до цього комерційним банкам, Асоціації українських банків доцільно активізувати операції на ринку цінних паперів підприємств та акціонерних товариств, поступово зменшити частку вкладів у державні цінні папери, розширити діяльність на первинному і вторинному ринках державних цінних паперів, що будуть розміщуватися серед фізичних осіб, пенсійних фондів, страхових організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківські інвестиції [Електронний ресурс]. –
https://pidru4niki.com/1221060564262/finansi/bankivski_investitsiyi
2. Теоретичні засади інвестування [Електронний ресурс]. –
[http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02\(9\)/11mvgdra.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02(9)/11mvgdra.pdf)
3. Інституційні основи інвестиційно-банківської діяльності [Електронний ресурс]. - <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=133>
4. Загальна інформація про компанію АТ КБ «Приватбанк» [Електронний ресурс]. – <https://static.privatbank.ua/files/konsolid21082020.pdf>
5. Аналіз та умови забезпечення ефективності діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]. –
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2019/51.pdf
6. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. –
<https://index.minfin.com.ua/banks/stat/active/>
7. http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18360/2/Conf_2016_Vozhemska_I_O-Economic_modeling_portfolio_14-16.pdf
8. Щербань О. Д. Стратегічні орієнтири управління ліквідністю та діловою активністю підприємства / О. Д. Щербань // Економічний аналіз : зб. наук. праць . 2016 – Том 23. – № 2. – С. 206.
9. Економіко-математичне моделювання інвестиційного портфеля комерційного банку [Електронний ресурс].–
http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/18360/2/Conf_2016_Vozhemska_I_O-Economic_modeling_portfolio_14-16.pdf
- 10.Огляд банківського сектору [Електронний ресурс]. –
https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2020-02.pdf?v=4
- 11.Стратегічний аналіз кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків України [Електронний ресурс]. –
file:///C:/Users/Xiaomi/Downloads/ecinn_2013_54_34.pdf

12. Орехова К. В. Роль та місце ліквідності та платоспроможності підприємства в сучасному економічному середовищі [Електронний ресурс] / Орехова К.В., Челомбитько Ю.М. // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць.
- 13.- 2011. № 1.- Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/fkd/2011_1/part2/44.PDF
14. Халатур С. М. Методологія оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств та банківських установ / Халатур С. М., Бровко Л. І., Моруга Т. О. // Економіка та держава. – 2017. – №12. – С. 57.
15. Костецький В. Сутнісно-теоретичні підходи до визначення фінансового забезпечення діяльності підприємства та банківської установи / Костецький В. // Галицький економічний вісник. – 2010. – №4(29). – С. 135.
16. Офіційний сайт Приватбанку [Електронний ресурс]. – / <https://privatbank.ua/ru>
17. Примостка Л.О. Методичні аспекти аналізу ефективності управління портфелями комерційних банків // Банківська справа. - 2000. - № 1. - С. 27-30.
18. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001р. // Державний вісник України.- 2001.-№10, з наступними змінами і доповненнями.
19. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 20 вересня 2001 р. // www.rada.kiev.ua.
20. Про цінні папери та фондову біржу: Закон України від 18 червня 1991р. // Відомості Верховної Ради України.-1991.-№38, з наступними змінами і доповненнями.
21. Редхед К., Хьюс С. Управление финансовыми рисками / Пер. с англ. - М.: ИНФРА-М, 1996.-288с.
22. Рид Э., Коттер Р., Гилл Э., Смит Р. Коммерческие банки.-М.: СП «Космополис», 1991. -480 с.

- 23.Ричаківська В., Олексієнко М. Ощадні (депозитні) сертифікати: суть та фінансовий облік // Вісник НБУ. - 1999. - № 5. - С. 28 - 32. 279. Річний звіт 2001р. Перша фондова торговельна система // www.pfts.com.ua
- 24.Рогач В. Процедура одержання статусу банку-агента Кабінету Міністрів України // Вісник Національного банку України. - 2000. - № 3. - С. 50 - 53.
- 25.Розенберг Дж.М. Инвестиции. Терминологический словарь-М., 1997. - 341с.
- 26.Ромашко О.В. Регулювання міжнародних фондових ринків. - К.: КНЕУ, 2000. - 240с.
- 27.Роуз П.С. Банковский менеджмент / Пер с англ. - М.: Дело ЛТД. 1995. - 768с.
- 28.Рудненко Т. Проблеми корпоративного управління в діяльності комерційних банків // Цінні папери України. - 2002. - № 21. - С. 8-9.
- 29.Румянцев С. Грошова приватизація: підсумки та перспективи // Цінні папери України. - 2000. - №2. - С. 4-6.
- 30.Русалова О. Застосування похідних фінансових інструментів в управлінні ресурсами комерційного банку // Вісник НБУ. - 1998. - № 4. - С. 60-61.
- 31.Рынок ценных бумаг и его финансовые институты. Учебное пособие Пол тел В.С. Торкановского. - СПб.: АО «Комплект», 1994. - 422с.
- 32.Савлук М., Сугоняко О. Що заважає банкам кредитувати реальну економіку? // Вісник НБУ. - 1999. - № 12. -С.24- 26.
- 33.Самойловський А. Система гарантування вкладів фізичних осіб в Україні та міжнародний досвід її побудови // Финансовые услуги. - 1999. - №3-4 . - С. 13 - 18.
- 34.Севрук В.Т. Банковские риски. - М.: Дело ЛТД, 1995. - 72 с.
35. Селеверстова А. Нужны ли нам акции и биржи? // Экономические науки.- 1992,-№2.-С . 101 - 104.
- 36.Сименкова Е.В. Операции с ценными бумагами. - М., 1997. - 380 с.
- 37.Синки Дж. Ф. Управление финансами в коммерческом банке: Пер. с англ. - М.:Catallaxy, 1994.-820с.

- 38.Смирнов А.Л. Организация финансирования инвестиционных проектов. Серия «Международный банковский бизнес». -М. : Консалт-банк, 1993. - 184с.
39. Современный рынок ценных бумаг / Под ред. Рубцова С. В. - Владикавказ: ИПФ «Ариан», 1992. - 215 с.
- 40.Соколовський С. Методика оцінки основних фінансових операцій комерційного банку за допомогою системи трансфертного ціноутворення. // Вісник НБУ. - 2000. -№8.-С . 31-33.
- 41.Сохацька О.М. Ф'ючерсні ринки. Історія, сучасність, перспективи становлення в Україні. - Тернопіль: Економічна думка, 1999. - 408с.
- 42.Статистика: Підручник / С.С. Герасименко, А.В. Головач, А.М. Сріна та ін.; За наук. ред. д-ра екон. наук С.С. Герасименка. - 2-е вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2000.-467с.
- 43.Стельмах В. Доля гривні й банківської системи України // Вісник НБУ. - 2000. - №8.-С. 2-9.
- 44.Степурін І.М. Методика дохідності та дюрації портфеля ОВДП / У Фінанси України. - 1998,-№ 10. - С. 117-119.
- 45.Струченкова Т.В. Использование методики VAR для оценки банковских рисков // Банковское дело. - 2000. - № 5. - С. 2-7.
46. Сурен Л. Валютные операции. Основы теории и практики / Пер. с нем. - М.: Дело, 1998,- 176с.
- 47.. Суторміна В.М., Федосов В.М., Рязанова Н.С. Фінанси зарубіжних корпорацій: Навч. посібник. - К.: Либідь, 1993. - 247с.
- 48.Технический анализ для начинающих (Серия «Reuters» для финансистов). - М.: Альпина Паблишер, 2001,- 184с.
- 49.Тиркало Р.І.. Кравчук І.С. Особливості застосування фундаментального аналіз} в процесі формування банківського портфеля цінних паперів // Вісник НЕУ. - 2003. - № 6. - С. 36-39. 306. Токмаков В.Н.. Демьянов П.В., Калугин Б.С. Рынок ценных бумаг. - М: Экология, 1993. -33 б с.

- 50.Тьюлз Р., Брэдли Э., Тьюлз Т. Фондовый рынок: Пер. с англ. - М.: Инфра-М, 2000.-648с.
- 51.Украинская Инвестиционная Газета. - 2001. - № 1 - 51; 2002. - № 1 - 51.
- 52.Управление проектами / Под общей редакцией В.Д. Шапиро. - СПб.: Два Три, 1996.-361 с.
53. Управління підприємницьким ризиком. За заг. редак. проф. Д.А.Штефанича. - Тернопіль: "Економічна думка", 1999. - 224 с.
- 54.Усоскин В.М. Современный коммерческий банк: управление и операции. - М.: "Антидор", 1998.-320 с.
- 55.Фабоцци Ф. Управление инвестициями: Пер. с англ. - М.: Инфра-М. 2000,- 232с.
- 56.Федоренко А. Інвестиції в іпотечні цінні папери. // Ринок цінних паперів України. - 2002. - № 5-6. - С. 45-49.
- 57.Федоров Б.Г. Современные валютно-кредитные рынки. - М.: Финансы и статистика, 1989. - 158 с.